

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ БЕРҮҮ
ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ**

КЫРГЫЗ БИЛИМ БЕРҮҮ АКАДЕМИЯСЫ

З.Ж. Мамбетова

«МЕКЕН ТААНУУ»

3 класс

Мугалимдер үчүн колдонмо куралы

Бишкек 2012

МАЗМУНУ

Киришүү.....	
1-чи сабак. Ата мекен.....	
2-чи сабак. Кыргызстандын эли 1 вариант.....	
2 вариант;.....	
3 вариант.....	
3-чү сабак. Шаар жана айыл.....	
4-чү сабак. Багытты аныктоо.....	
5-чи сабак. Сүрөт жана план.....	
6-чы сабак. Географиялык карта.....	
7-чи сабак. Тоолор.....	
8-чи сабак. Саймалы-Таш.....	
9-чу сабак. Чөптүн сырын үйрөн.....	
10-чу сабак. Жайлоодо.....	
11-чи сабак. Аска-зоодо жашагандар. Кожожаш мергендин баяны.....	
12-чи сабак. Кыргыз токойлору.....	
13-чү сабак. Тоолор жана токойлор.....	
14-чү сабак. Бугу эне.....	
15-чи сабак. Суу жана токой. Токойдогу тиричилик.....	
16-чы сабак. Мөмөлүү токой. Арсланбап.....	
17-чи сабак. Суу жана жашоо.....	
18-чи сабак. Суунун жаратылышта айланышы.....	
19-чу сабак. Булак.....	
20-чы сабак. Дарыялар.....	
21-чи сабак. Суунун күчү.....	
22-чи сабак Ысык-Көл.....	
23-чи сабак. Дары суулар.....	
24-чү сабак. Кен байлыктар.....	
25-чи сабак. Таш-Көмүр.....	
26-чы сабак. Металлдар.....	
27-чи сабак. Эл тааны, жер тааны. Чүй областы.....	
28-чи сабак. Эл тааны, жер тааны. Ош областы.....	
29-чу сабак. Улуу Жибек жолу жөнүндө баян.....	
30-чу сабак. Манас жана манасчылар.....	
1 –чи тиркеме. Ачык сабактын үлгүсү.....	
2- чи тиркеме. Тест.....	

Киришүү

«Мекен таануу» сабактарынын курамына жаратылыш тууралуу маалыматтар кирет. Алар: жер, суу, тоо, жайлоо, кен байлыктар, өсүмдүктөр жана жаныбарлар. Окуучулар мекенибиздин жаратылыш байлыктары менен таанышуу аркылуу Ата мекенибиздин жаратылыш байлыктарына, Кыргызстандын өзгөчөлүгүнө карата сыймыктануу сезими калыптанат. Келечекте алар өлкөбүздүн тагдырына жоопкер, милдеттүү экенин сезүүгө тийиш. Ошону менен бирге алар жогорку класста өтүлө турган табият таануу, биология, химия, физика, астрономия, география сыяктуу жаратылышты окутуучу предметтердеги элементардык түшүнүктөрдү өздөштүрүшөт.

«Мекен таануу» сабактары окуучуну курчап турган чөйрөдөгү көрүнүштөргө тыгыз байланыштуу келип, окуучунун турмуштук билимине таянат.

Ар дайым окуучулар топтордо жана жуптарда аңгемелешип, ой бөлүшөт. Мындай учурда алар өз оюн толук түшүндүрүп берүүгө үйрөнүшөт. Сабактар адабият, музыка сабактары менен айкалышып берилсе, окуучу үчүн кызыктуу болот жана анын көркөм ой жүгүртүүсү өнүгөт.

Окуучулар «Мекен таануу» сабактарында маалымат топтойт, ой бөлүшөт, кубулуштарды, нерселерди салыштырат, оюн жыйынтыктайт. Алардын ой жүгүртүү жөндөмдүүлүгү ар бир сабакта өнүгүп жүрүп отурат. Ар бир окуучу сабакта өз деңгээлине жараша тапшырмаларды аткарып, маалыматтык, социалдык, проблеманы чече билүү компетенттүүлүгүнө ээ болууга тийиш.

Бул колдонмонун тиркемесинде айрым бир сабактардын үлгүлөрү да сунушталат.

1-сабак. Ата мекен

Сабактын максаты: Ата мекен түшүнүгүн калыптандыруу, мекен тууралуу ой бөлүшүү аркылуу мекенчилдик сезимин өнүктүрүү, Ата мекенди сүйүүгө тарбиялоо.

Сабактын жабдылышы: Ватман кагаздар (ар бир топко бирден), фломастерлер (ар бир топко 3 - 4 төн) «Мекен таануу» окуу китеби (3-класс). Герб, Туунун сүрөтү, Гимндин тексти.

(мисалы, «Биз жашаган жер» темасы).

Сабактын жүрүшү: Сабакты уюштуруу, жагымдуу маанай түзүү, 2-класстын «Мекен таануу» сабактарында өтүлгөн материалды кайталоо

1. Мугалимдин сөзү.

Илгери өткөн заманда бир падыша болуптур. Ал куштардын ичинен кубулжугуп сайраган булбулду карматып алып, аны алтын капаска салдырып, алтын чөйчөктөн жем берип жанына койдуруп коет. Булбулдун сайраганын тыншап, ырахаттанат: Эмнегедир капастагы булбул башкача сайрайт. Куштардын тилин билген адамдар булбул "Мекеним, мекеним" деп сайрап жатат дейт.

Анда падыша мунун Мекенин көрөлү деп кое бердирип артынан барышса, булбулдун уясы бозоргон бадалдын арасында экен. Көрсө, булбул "Мекеним" деп зарлап, өз уясын сагынып жатыптыр.

Окуучуларга өз алдынча ойлонууга, өзүн булбул куштун ордуна коюп элестетүүгө тапшырма берилет. Окуучулар көзүн жуумп ойлонушат.

2. Окуучулар 5 - 6 дан биригип, топторду түзүшөт; ватман, фломастерлер таратылат.

Аларга "булбул куш эмне үчүн алтын капастан көрө бозоргон бадалдын арасында жашагысы келди?" деген суроо берилет.

Окуучулар суроого жооп издешет. Сүрөт тартышат, аңгеме түзүшөт. «Мекен таануу» окуу китебиндеги "Ата мекен деген эмне?" аттуу тексти өз алдынча окушат да.

3. Ар бир топ тарткан сүрөтүн доскага илип, презентация өткөрүшөт. Жалпы талкуу өткөрүшөт.

Күтүлүүчү натыйжа:

Окуучулар Мекендин ыйыктыгын сезишет. Дискуссияда өз оюн далилдегенге үйрөнүшөт.

Берилүүчү суроолор: "Мекен ыйык?" - деген сөздүн маанисин кандай түшүнөсүңөр? "Ата журт" деген эмне?

Улантуу: «Мекен таануу» окуу китебиндеги "Ата мекен деген эмне?" аттуу тексти окуучулар "чынжырча" турундө кезектешип, үн чыгарып окушат.

Бул теманы мугалим өз чыгармачылыгына ылайыктап, сценарий түрүндө өтсө да болот.

2- сабак. Кыргызстандын эли

Сабактын максаты: Кыргызстандын эли жөнүндө түшүнүк берүү, эл достугу жөнүндө ой бөлүшүү аркылуу окуучуларда достук сезимин калыптандыруу.

Сабактын жабдылышы: Кыргыздардын улуттук буюмдарынын сүрөттөрү, магнитофон, Кыргызстанда жашаган ар кайсы улуттардын музыкасы жазылган кассеталар, кийимдердин сүрөттөрү, ак барактар ватман кагаздар (ар бир топко бирден), фломастер (ар бир топко 3 - 4 төн). «Мекен таануу» окуу китеби (3 -класс).

Сабактын жүрүшү: Сабакты уюштуруу, жагымдуу маанай түзүү, өтүлгөн материалды кайталоо.

1 вариант.

1. Ар бир окуучу өз алдынча "Кыргызстандын эли, Кыргыздар» деген текстти окуп чыгышат. (5 -10 мин.).
2. Окуучулар жуптарда иштешип, окуган текст боюнча аңгемелешет.
3. "Кыргыздар, Кыргызстандын эли эмне менен даңктанат?" - деген сөз жазылган 6 ватман класстын дубалына скотч менен илинип коюлат.
4. Окуучулар 6 топко бөлүнүшүп, суроого жооп издешет, талкуулашат, ар бир ватманга кезек-кезеги менен барып, суроого жооп жазышат.
5. Топтордун презентациясы.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар изденишет, ойлонушат, айлана чөйрөсүндөгү күндөлүк турмуштан көрүп жүргөн нерселердин маанисин түшүнүүгө үйрөнүшөт. Патриоттук сезими өнүгөт.

Берилүүчү суроолор: Кыргызстанда кайсы улуттагы элдер жашайт? Алардын бири - бирине окшоштугу эмнеде? Айырмачылыгы кандай? Кыргызстанда жашаган ар кайсы улуттун элдери тууралуу эмне айта аласыңар? Кыргыз элинин кандай улуттук буюмдары бар? Кандай улуттук оюндарды билесиңер?

Улантуу: "Мен өз элим менен сыймыктанам" деген темада сочинение жазууга тапшырма берилет.

2-вариант.

1. Окуучулар дептерине же ак баракка Ватман диаграммасын чийишет. Диаграммага ар бир улуттун жашоо тиричилигине тиешелүү өзгөчөлүктөрдү жазышат. Ал эми диаграмманын кесилишине улуттардын окшош жактарын белгилешет.
2. 5 - 6 дан топторго бөлүнүшүп, түзгөн диаграммаларын салыштырышат.
3. Ар бир топко ватман кагаз, түстүү фломастерлер. Окуучулар топтордо иштеп, бир пикирге келишип, бир диаграмма түзүшөт.
4. Мугалим магнитофондон музыка угузат. Ар бир топтон бирден окуучу чыгып, бий аткарат. Бул кайсы улуттун музыкасы жана бийи экенин башка топтогулар айтып бериш керек. Бир нече бий аткарылат.
5. Улуттук кийимдин сүрөттөрү көрсөтүлөт. Окуучулар кайсы улуттун кийими экендигин таап айтып беришет.
6. Ар бир топ түзгөн диаграммасын презентациялашат. Жалпы талкуу.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучуларда көңүлдүү маанай түзүлөт. Улуттардын ынтымагын бекемдей турган жагдай пайда болот. Окуучулар улуттардын жашоо - тиричилигин, тарыхын билүүгө кызыгуусу жогорулайт. Музыка, бий, Кыргызстанда жашаган улуттардын өзгөчөлүктөрү, окшоштугун, ынтымагын иликтөө толкундануу сезимин жаратат. Окуучулардын сөз байлыгы өсөт.

Окуучуларда пайда болгон суроолор боюнча аңгемелешүү да натыйжалуу болот.

3-вариант (улуттар аралаш жашаган аймактар үчүн).

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар өз алдынча иштеп, кандай улуттагы адамдар менен тааныш экенин жазышат.
2. Бирдей улуттун өкүлдөрүн жазгандар өз алдынча топторго биригишет. Мисалы, орус, өзбек, уйгур, татар, тажик ж.б.
3. Ар бир топ тандап алган улуттагы элдердин өзгөчөлүгү жөнүндө маалымат топтошот (окуу китепти, энциклопедияны пайдаланышат. Ошол улуттагы элдин жашоо-турмушу, салты, боюнча ватманга концептуалдык карта түзүшөт).
4. Ар бир топтун презентациясы.
5. Окуучулар кайрадан топторго бөлүнүп, Кыргызстандагы улуттардын окшош жактарын жана айырмасын таап, Венндин диаграммасын түзүшөт.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар издениш маалымат издеп, бири биринен сурамжылап, билгендерин эстешет. Мамиле түзүүгө үйрөнүшөт. Башка улуттарга карата постук сезими артат. Өз досторун, кошуналарын аташат.

Берилүүчү суроолор: Кыргызстанда кайсы улуттагы элдер жашайт? Кайсы тилдерде сүйлөй аласың? Кайсы тилдерде ырдай аласың? Кайсы элдердин музыкалык аспаптарын билесиң? Кайсы бийлерди билесиң?

Улантуу: Кыргызстандагы улуттардын ырларына, бийлерине конкурс өткөрүү менен улантуу керек.

3 – сабак. Шаар жана айыл.

Сабактын максаты: Шаар жана айыл турмушу менен тааныштыруу, окуучуларды топтордо иштөөгө, өз пикирин далилдүү айта билүүгө, баарлашууга үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: Шаардын жана айылдын көрүнүшү тартылган сүрөттөр, ватман (ар бир топко бирден), фломастерлер ар бир топко 3 - 4 төн.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар өз алдынча иштеп, шаар менен айылды салыштырып, баракка Т - схемасын түзүшөт (5 мин.).
2. Бири бири менен өз ара аңгемелешип, схемаларып алмашып, толуктоо киргизишет.
3. 5 - 6 топторго бөлүнүп, ватманга Т - схемасын чийип, шаар менен айыл турмушунун өзгөчөлүгүн чагылдырышат.

Мисалы:

Шаарда көп кабаттуу үйлөр бар, айылда кабат үйлөр жок, шаарда жолдор кенен, айылдын жолдору кенен эмес ж.б.у.с.

4. Топтордун презентациясы.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулардын анализдөө, классификациялоо жөндөмдүүлүгү өсөт, дискуссияда өз оюн далилдегенге үйрөнүшөт, турмуштук тажрыйбасын пайдаланышат. Фантазиясы өсөт. Шаар жана айыл тууралуу түшүнүгү кеңейет.

Берилүүчү суроолор: Айыл менен шаардын кандай айырмачылыктары бар? Шаарда элдер эмне жумуш кылат? Айылда кандай жумуштар жасалат? Шаар менен айылдын кандай окшоштугу бар?

4 – сабак. Багытты аныктоо.

Сабактын максаты: Мейкиндиктин жактарын туура аныктай билүүгө, бири- бирине жардам берүүгө, мамиле түзүүгө үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: “Батыш”, “чыгыш”, “түндүк”, “түштүк” деген сөздөр жазылган карточкалар салынган конверттер, скотч, ак барактар. “«Мекен таануу»” окуу китеби.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар 5 - 6 дан топторго биригишет. Аларга конверт таратылат.
2. Окуучулар конверттин ичиндеги сөздү окушат. Топтун ар бир мүчөсү көкүрөгүнө “батыш” деп жазылган кагазды скотч менен чаптап алышат. Ар бир топ өзүнө тиешелүү сөз боюнча сүйлөм түзүшөт. Мисалы, “батыш” деген сөз болсо, батыш жакта эмне турганын айтышат ж.б. у.с.
3. Топтордун презентациясы.
4. Окуучулар ортого чогулуп, ар бир топ өзүнө тиешелүү жакты карай колун сунуп туруп калышат. Мисалы, “батыш” деген сөздү алгандар - батышты, “чыгыш” деген сөздү алгандар - чыгышты карап турушат ж.б. у.с.

Күтүлүүчү натыйжа: Балдардын мейкиндиктик элес түшүнүгү калыптанат, анализдөө, классификациялоо, жыйынтыктоо жөндөмдүүлүгү өрчүйт, бири бири уга билүү, көңүл буруу, кунт коюу сапаттары өсөт. Бири бирине жардамдашууга, пикир алышууга мамиле түзүүгө үйрөнүшөт.

Берилүүчү суроолор: Мурда мейкиндиктин жактарын билчү белең? Ушундай сөздөрдү уктун беле? Мейкиндиктин жактарын билүүнүн сага кандай зарылдыгы бар?

Улантуу: Окуучулар жуптарда иштеп, мейкиндиктин түндүк, түштүк, батыш, чыгыш жактарын, оң, сол, өйдө- төмөн жактарды, жогору - ылдый жактарды көрсөтүп, машыгышат.

5 – сабак. Сүрөт жана план.

Сабактын максаты: Окуучуларды нерсенин планын түзүүгө үйрөтүү, мейкиндикте багыт алуу жөндөмдүүлүгүн өнүктүрүү, жекече жана группада иштөө ыктарын калыптандыруу.

Сабактын жабдылышы: А-4 форматындагы кагаздар (ар бир окуучу га), фломастерлер, ватман (ар бир топко бирден).

Сабактын жүрүшү:

1. Мугалим окуучуларга столдун сүрөтүн жана планын көрсөтүп, сүрөт менен пландын айырмасын түшүндүрөт.
2. Окуучулар өз алдынча иштеп, китептин узун-туурасын ченеп, кагазга анын кичирейтилген планын түшүрүшөт.
3. Окуучулар жуптарда иштеп, бири-бирине масштаб деген түшүнүктү такташат. Мисалы, алар ар башка нерсени өлчөйт, бири - дептерди, 2-си - альбомду. Сүрөт канча эсе кичирейтилгенин көрсөткөн сан масштаб деп аталарын такташат.
4. Окуучулар масштабды түшүнгөн соң, башка нерселерди өлчөп, кичирейтип тартып, план түзүшөт.
5. Окуучулар 5 - 6 дан биригип топторду түзүшүп, класстын, мектептин айланасынын планын түзүшөт.

Топтордун презентациясы.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучуларда мейкиндиктик элес, түшүнүк калыптанат. Өлчөө, салыштыруу ыгына көнүшөт. Масштаб, план түшүнүктөрүн өздөштүрүшөт. Тактыкка, тыкандыкка үйрөнүшөт. өз ара жардамдашуу, ой бөлүшүү ыктары калыптанат.

Суроолор: Нерселерди кичирейтип планын түзүүнүн кандай зарылдыгы бар? Масштаб деген эмне? План деген эмне?

Улантуу: Окуу китептеги "Сүрөт жана план" же "План түзүү" деген текстти окуп, тапшырмаларды аткаруу менен улантууга болот.

6 – сабак. Географиялык карта.

Сабактын максаты: Окуучуларды карта менен иштей билүүгө көнүктүрүү, биринин айтканын бири толуктап, группада чогуу иштегенге үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: Кыргызстандын картасы (ар бир топко бирден), ватман (ар бир топко бирден), фломастерлер (ар топко 3 - 4 төн).

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар 5 - 6 дан биригип, бир нече топту түзүшөт. Ар бир топко бирден Кыргызстандын административдик картасы таратылат. Карта менен таанышууга тапшырма берилет.

Окуучулар карта менен таанышышат, андагы шаарлардын аталышын окушат, областтык борборлорго көңүл бөлүшөт.

Окуу китептеги “Географиялык карта” деген текстти окуп, анан төмөндөгү таблицаны толтурушат:

Билем	Билгим келет	Билдим

Географиялык карта жөнүндө билгенин 1-графага жазышат. 2-графага (Билгим келет) окуучулар түшүнбөгөн суроолорун жазышат. 3-графага сабакта окуп үйрөнгөндөрүн жазышат.

2. Окуучулар түшүнбөй калган суроолорун окуп беришет. Аларды мугалим доскага жазат.

Окуучулар 1-ден 6 га чейин санап, кайрадан жаңы топторду түзүшөт. Ар бир топ чечилбей калган суроолорду тандап алышат. Ватман, фломастерлер таратылат.

3. Окуучулар топтордо иштеп, ватманга картаны чийип, суроону талкуулап, чечмелешет. Мугалим аларга жардам берип турат. Китепти пайдаланышат.

4. Топтордун презентациясы, жалпы талкуу, дискуссия

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулардын мейкиндиктик элес түшүнүгү калыптанат. Анализдөө, эске тутуу жөндөмдүүлүгү өсөт. Бири бирине өз ара жардамдашып, биргелешип окуганга үйрөнүшөт.

Суроолор: Географиялык картанын планга окшош жагы кайсы? Айырмасы эмнеде? Картадагы күрөң, жашыл, көгүш түстөр эмнени билдирет? Шаарлар кандай белгиленген?

Улантуу: «Мекен таануу» окуу китебиндеги "Сен жашаган жер картада" деген темадагы практикалык ишти аткаруу менен улантууга болот.

7 –сабак. Ата мекенимдин жаратылышы. Тоолор.

Сабактын максаты: Кыргыз тоолору жөнүндө билим берүү, Ата мекенине карата сүйүү сезимин калыптандыруу, кооздукту баалоого, ал тууралуу ой бөлүшүүгө тарбиялоо.

Сабактын жабдылышы: Тоо, адыр, ашуу, жылга, аска, зоока, дөбө, мөңгү, альпинист, түтөк, туннель, Төө ашуу, капчыгай дегем сөздөр жазылган карточкалар, ватман (ар бир топко бирден), фломастерлер (ар бир топко 2 - 3 тен), “«Мекен таануу»” окуу китеби.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар мугалимдин столуна келип, бирден карточка алып, ордуна отурушат.

2. Карточкадагы сөздү окуп, аны баракка жазып, класстер түзүшөт (окуу китептеги текстти пайдаланса болот).

3. Эки-экиден жуп болуп, бири-бирине барактагы сөздүн маанисин айтып беришет.

4. Окуучулар 5-6 дан биригип, топ түзүшөт да, карточкага карата түзгөн баракчадагы класстерлерии чогулуп талкуулашат, бир пикирге келип, аңгеме түзүп, ватманга сүрөт тартышат.

5. Топтордун презентациясы, жалпы талкуу.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучуларга берилген карточкадагы сөздөр тоого тиешелүү. Бул сөздөрдүн маанисин түшүнүү үчүн алар ойлонушат, бири-биринен жардам сурап, өз ара мамиле түзүүгө умтулушат. Турмуштук билимин пайдаланышат. Бардык балдар тоого байланыштуу сөздөрдү билишпейт.

Китептеги текстти окуп, текст менен иштегенге үйрөнүшөт. Таяныч сөздөр аркылуу тоо жөнүндө жалпы түшүнүк алышат.

Суроолор: Сөздөрдү түшүнүүдө эмнеден кыйналдыңар? Бул сөздөрдү билүүнүн кереги барбы? Мөңгү, жылга, аска, зоока, адыр, ашуу, капчыгай деген эмне?

Улантуу: Окуучулар сабакта үйрөнгөн сөздөрүн сөздүк дептерине жазышат. Окуу китептеги "Тоолор" деген текстти ун чыгарып, кезек-кезеги менен окушат. Үйдө "Тоодо" деген сочинение жазууга тапшырма берилет.

8 - сабак. Саймалы таш.

Сабактын максаты: Кыргыз жеринин сыймыгы болгон Саймалы таш жөнүндө билим берүү, мекенине сыймыктануу сезимин калыптандыруу, ой бөлүшүү аркылуу топтордо иштей билүүгө көнүктүрүү.

Сабактын жабдылышы: Саймалы таштагы сурөттөр, ватман, фломастерлер, ««Мекен таануу»» окуу китеби.

Сабактын жүрүшү :

1. Окуучулар Саймалы таш жөнүндө төмөндөгү таблицаны толтурушат:

Билем	Билгим келет	Билдим

Саймалы таш жөнүндө билгенин 1-графага, эмне билгиси келгенин 2-графага жазышат. 3-графаны толтуруш үчүн окуу китептеги Саймалы таш деген текстти өз алдынча окуп чыгышат (10 мин.) да, 3-графага окуп билгенин жазышат.

2. Жуптарда Саймалы таш жөнүндө аңгемелешет.

3. Чогуу отургандар артта отурган жуптар менен биригип, 4 окуучу билгендерин ортого салып айтып беришет. Ватман, фломастер таратылат.

4. Окуучулар топтордо иштеп, Саймалы таштагы сурөттөрдү тартышат.

5. Топтордун презентациясы.

6. Сурөттөрдүн көргөзмөсү. Окуучулар сурөттөрдү карап, баа беришет.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар таблицаны толтурган кезде Саймалы таш эмне экенин билбегенин жазууга жол берилет Себеби окуучулардын кээ бири аны билишпейт. Таблица толтурууда алар изденүүгө мажбур болушат. Текстти кунт коюп коюшат. Текстти түшүнүнүп, негизги маалыматты табууга үйрөнүшөт. Бири- бирине айтып берүүдө билими андан ары бекемделет. Окуучулар бири бирин уга билүүгө, пикир алышууга үйрөнүшөт. Жаратылыш менен адамдын байланышы, элибиздин байыркы тарыхы боюнча билимдин негизине ээ болушат. Мекенине сыймыктануу сезими калыптанат.

Суроолор: Мурда Саймалы ташты билчү белеңер? Уккансыңарбы? Ал кай жерде? Ал жер эмне үчүн Саймалы таш деп аталат?

Улантуу: Окуучуларда пайда болгон суроолор боюнча улантуу керек. Мүмкүн Саймалы таш жөнүндө жомок ойлоп табышат.

9 – Сабак. Чөптүн сырын үйрөн.

Сабактын максаты: Дары чөптөр тууралуу билим берүү, дарылык касиети бар чөптөр тууралуу аңгемелешүү аркылуу башкаларды уга билүүгө, бирөөнүн пикирин эске алууга, оюн так айтууга үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: Дары чөптөрдүн гербарийлери, сурөттөрү. ватман (ар бир топко бирден), фломастерлер (ар бир топко 2-3төн).

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар өз алдынча иштейт. Барак кагазга өзү билген дары чөптөрдүн атын жазышат.
2. Жуптарда иштеп, бири-бирине дары чөптөрдүн атын, эмнеге колдонуларын айтышат.
3. Окуучулар 5 - 6 дан топторго биригишет. Аларга 1 ден конверт таратылат (конверттин ичинде кеңири кездешкен дары чөптөрдүн сурөтү бар: каакым, бака жалбырак, чай чөп, ит мурун, уйгак, чалкан, шыбак ж.б.). Окуучулар группада иштеп, дары чөптүн атын атап, анын дарылык касиеттерин ватманга жазышат.
4. Окуучулар ватманды доскага чаптап коюшат. Топтор бири-биринин сурөттөрүн карап, башка түстөгү фломастер менен толуктап жазышат.
5. Топтордун презентациясы. Жалпы талкуу, дискуссия жүргүзүшөт.

Күтүлүүчү натыйжа: Турмуштук билимин пайдаланышат, китептен жаңы маалымат табууга үйрөнүшөт. Ой бөлүшүп, пикир алышууга үйрөнүшөт. Окууга кызыгуусу жогорулайт.

Берилүүчү суроолор: Дары чөптөрдү тааный билүүнүн кандай зарылдыгы бар? Эмне үчүн алар дары чөп деп аталат? Дары чөп ичтиң беле? Өзүңдү кандай сезгенсиң? Кандай дары чөптөрдү билесиң?

Улантуу: Дары чөптөр тууралуу аңгеме түзүү, сүрөт тартуу менен улантууга болот.

10 – Сабак. Жайлоодо.

Сабактын максаты: Мекенибиздин жаратылышына суктануу, жердин кооздугун данктоо аркылуу балдарда ме кенин сүйүү сезимин калыптандыруу, жаратылыштын кооздугун көркөмдөп айта билүүгө көнүктүрүү.

Сабактын жабдылышы: "Жайлоо" темасына байланыштуу пейзаж, картина, магнитофон, жайлоого байланыштуу ырлардын кассетасы, ватман (ар бир топко бирден) фломастерлер (ар бир топко 3 - 4 төн) скотч.

Сабактын жүрүшү:

1. Мугалим магнитофон коюп окуучуларга музыка угузат. Окуучулар көзүн жуумп, жайлоону элестетишет.
2. Мугалим жалпы класска жайлоонун аттарын атагыла, деп тапшырма берет. Окуучулар жайлоолорду аташат. Мугалим доскага жазат Кыргызстандагы белгилүү жайлоолордун аталышы келип чыгат.
3. Окуучулар жайлоонун аттары боюнча (мисалы, Арпа, Аксай, Кара-Шоро, Суусамыр, Чаткал, Алай, Соң-Көл) 5 - 6 дан биригип топторду түзүшөт. Ар бир топко ватман, фломастер таратылат да, жайлоонун сүрөтүн тартууга тапшырма берилет.
4. Окуучулар топтордо иштеп, жайлоонун сүрөтүн тартышат.
5. Сүрөттөрдүн көрсөтмөсү. Ар бир топ тарткан сүрөтүн илет. Бири-биринин сүрөтүн карашат жана баалашат.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулардын элестетүүсү, чыгармачылыгы, фантазиясы өнүгөт. Сөз байлыгы өсөт. Көркөмдөп сүйлөгөнгө үйрөнүшөт. Ырларды айтышат. Турмуштук билимин пайдаланышат. Мекенине сыймыктануу сезими калыптанат.

Берилүүчү суроолор: Жайлоодо болдуң беле? Жайлоону кандай элестетесиң? Жайлоодон эмнелерди көргөнсүң? Жайлоодо өзүңдү кандай сезесиң?

Улантуу: Жайлоо жөнүндө ырларды ырдап, болгон окуяларды айтуу менен улантылат.

11 – сабак. Аска-зоодо жашагандар. Кожожаш мерген баяны.

Сабактын максаты: Бийик тоодо жашаган жан -жаныбарлар, алардын жашоо-тиричилиги, кыргыз элинин айбанаттарга карата аео сезимин талкуулоо аркылуу Ата Мекенибиздин жаратылышын коргоого тарбиялоо, пикир алышууга үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: Бийик тоолордо жашаган канаттуулардын, айбанаттардын сүрөттөрү, ватман кагаздар (ар бир топко 2 - 3 төн).

Сабактын жүрүшү:

1. Мугалим окуучуларга тоо эчки, аркар - кулжа, илбирс, буркуттун ж.б. айбанаттардын сүрөттөрүн көрсөтөт. Окуучулар аларды сүрөт боюнча аташат. Алардын жашоо - тиричилиги жөнүндө кыскача айтып берет.
2. Тоонун бийик жеринде жашаган айбанаттарды аң уулап, мергенчилер ар дайым кырып жок кылышууда. Илгерки заманда кыргыздар Кожожаш мерген жөнүндө дастан, жомок айтышкан. Бул жомокто тоо эчкилерди эсепсиз кырып жок кылган Кожожаш каргышка калып, аскадан түшө албай өлгөнү айтылат. Кожожаш мерген баянын ролдоштуруп аткарууга карата мугалим окуучуларга текстти бөлүштүрүп берет. Текст маанисине карата төмөндөгүчө бөлүштүрүлөт:
№ 1 текст. Кожожаш мергенчинин, аң уулаган учуру, эчки - текелерди атышы.
№ 2 текст. Аксакал карыялардын Кожожашка акыл айтышы.
№ 3 текст. Кожожаш мерген карыялардын сөзүн укпай, мергенчилигин улантышы.
№ 4 текст. Сур эчкинин Кожожашка эскертүү жасашы.
№ 5 текст. Кожожаш эчкини кубалап жетпей, аскадан түшө албай калган учуру.
№ 6 текст. Сур эчкинин каргышы.

3. Жыйынтык сөз.

4. Окуучулар 5 - 6 дан топторго бөлүнүшөт, тексттин номерин алышат. Окуу китептен өз тобуна тиешелүү текстти тандап алып, адегенде өз алдынча окуп, андан кийин чогуу талкуулап, ролдоштурат, сценарий даярдашат.
5. Топтордун презентациясы. Адегенде № 1чилер, андан ары катары менен сценарий аткарышат.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар сценарий түзүш үчүн текстти кунт коюп, окуп түшүнүшөт. Роль аткарууда эмоционалдуу жагдай түзүлөт. Кыска сценарий окуучуларга кызыктуу жана тез аткарылат. Жалпы, бүтүндөй окуя толугу менен ачып көрсөтүлөт. Текст элестүү түшүндүрүлөт. Жомоктун идеясы жаратылышка аяр мамиле жасоого багыттайт.

Берилүүчү суроолор: Текстти окууда бул окуя силерге кандай сезим калтырды? Кожожаш эмне учун кыйын абалда калды? Ал карыялардын сөзүн укса кандай болмок?

Улантуу: Жомокту өзгөртүп түзүү менен улантууга болот. Окуучулар дептерине жаңы сөздөрдү жазышат.

12 – сабак. Кыргыз токойлору.

Сабактын максаты: Токой жөнүндө аңгемелешүү, маалымат берүү. Пикир алышууга, мамиле түзүүгө көнүктүрүү. Токойду коргоонун зарылдыгын билдирүү.

Сабактын жабдылышы: Кыргыз токойлорунун сүрөттөрү, фотолору, ватман (ар бир топко бирден) фломастерлер (ар бир топко 2 - 3 тен).

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар 5 - 6 топторго бөлүнүшөт. Аларга ватман, фломастерлер таратылат.
2. "Токойго саякатка чыгабыз". Токой жөнүндө эмне билебиз? Эмне укканбыз? Билгениңерди бири-бириңерге сүрөттөп айтып бергиле», - деп мугалим окуучуларга тапшырма берет.
3. Окуучулар топтордо аңгемелешет.

4. Токойдун сүрөтүн тартып, аңгеме түзүшөт.
5. Топтордун презентациясы.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар турмуштук билимин пайдаланышат, элестетүүсү, фантазиясы өсөт. Окуу китептен маалымат табууга үйрөнүшөт. Бирин-бири кунт коюп угууга үйрөнүшөт. Оюн так айтып берүүгө көнүгүшөт. Токой мекенибиздин байлыгы экенин, аны коргоонун зарылдыгын түшүнүшөт.

Суроолор: Токойдо болдун, беле? Токойдон эмне көргөнсүң, эмне уккансың? Токойдо өзүңдү кандай сезесиң? Токой кантип пайда болгон? Эмне үчүн токойду коргоо керек?

Улантуу: Окуучулар «Мекен таануу» окуу китебиндеги "Токой" деген текстти кезектешип, үн чыгарып окушат.

13 – сабак. Тоо жана токой.

Сабактын максаты: Кыргыз тоолорундагы токойлор жөнүндө маалымат берүү, анализдөө жөндөмүн өнүктүрүү, ой бөлүшүүгө, башка бирөөнү уга билүүгө тарбиялоо.

Сабактын жабдылышы: Карагай, арчалуу токойлордун, токой жаныбарларынын сүрөттөрү.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар өз алдынча иштеп, барактарга тоодогу токойдун жана токой арасындагы куштардын, жан-жаныбарлардын сүрөтүн тартышат.
2. Окуу китептеги "Тоо жана токой" аттуу текстти окуп, андагы маалыматтарга карата сүрөттү толуктап тартышат.
3. Жуптарда иштеп, бири-бирине сүрөттөрүн көрсөтүп, аңгемелешет.
4. Окуучулар 5 - 6 дан биригип, бир нече топ түзүшөт.
5. Топтордун презентациясы.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар изденишет, ойлонушат, элестетишет, китептен маалымат издешет жана турмуштук билимин пайдаланышат. Жаратылыштын кооздугун сүрөттөшөт. Мекенине карата сүйүү сезими калыптанат.

Берилүүчү суроолор: Тоодо кандай токойлор өсөт? Карагай, арчалуу токойлордун арасында кандай жаныбарлар жашайт? Кайсы канатуулар жашайт? Тоодогу токойдо болдуңар беле? Ал кандай көрүнөт?

Улантуу: Карагай, арчанын касиеттери жөнүндө маалымат топтоо менен улантуу керек.

14 – сабак. Бугу эне.

Сабактын максаты: Бугу эне жомогу аркылуу жаратылышты коргоонун зарылдыгын окуучулардын сезиминде калыптандыруу, окуучуларды көркөм, кооз сүйлөөгө тарбиялоо.

Сабактын жабдылышы: Картондон жасалган бугунун мүйүзү (ар бир топко бирден), «Мекен таануу» окуу китеби.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар 5 - 6 дан биригип, бир нече топту түзүшөт. Аларга "Бугу эне" деген жомок боюнча сценарий түзүүгө тапшырма берилет. Тексттин маанисине карата 5 бөлүккө бөлүнөт. Алар төмөндөгүчө:
 - 1-бөлүк. Кыргыз жерин душмандар басып алышы.
 - 2-бөлүк. Кичинекей кыз менен баланын жезкемпирге жолугушу.
 - 3-бөлүк. Бугу жезкемпирден балдарды сурап алышы.
 - 4-бөлүк. Бугунун балдарды Ысык-көлдүн жээгине алып келиши, бугу уруусунун пайда болушу.

5-бөлүк. Элдердин токойдогу бугуларга аңчылык кылып, кырып - жоюшу. Бугулардын Ысык-Көлдөн кайтып кетиши.

1-чи топ № 1 текстти, 2-топ № 2 текстти, 3-топ № 3 текстти ж.б.у.с. алышат.

2. Окуучулар өзүнө тиешелүү текст боюнча сценарий даярдашат. Алар китептеги тиешелүү текстти окуп, өз ара роль бөлүштүрүп даярданышат. Топтордун презентациясы. Ар бир топ роль аткарып көрсөтүшөт. Жалпы талкуу, жыйынтыктоо.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар текстти кунт коюп окуганга, аны ролдоштурууга үйрөнүшөт, сүйлөө речи өсөт. Ар бири сабакка активдүү катышат. Бирин бири угууга, өз оюн далилдегенге көнүгүшөт. Жаратылыш менен адамдын байланышы, адамдар жаратылышка кастык жасаганы, аёсуз мамилеси айгинелеп көрсөтүлөт.

Берилүүчү суроолор: Кыргызда "бугу" деген уруудагы эл бар экенин билесинерби? Эмне үчүн бул уруу "бугу" деп аталат? Адамдар токойдогу бугуларды кырганы туурабы? Токойдон бугу көрдүңөр беле?

Улантуу: Бугулардын сүрөтүн тартып, бугу жөнүндө жомокту улантып айтуу менен улантууга болот.

15 – сабак. Суу жана токой. Токойдогу тиричилик.

Сабактын максаты: Жаратылыштын кооздугун таанып билуу, жаратылышты коргоого тарбиялоо, баланын ой жүгүртүүсүн өнүктүрүү, мамиле түзө билүүгө, өз оюн айтып берүүгө көнүктүрүү.

Сабактын жабдылышы: окуу китеп, ак кагаздар, фломастер, түстүү карандаштар (жетиштүү санда).

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар китептеги «Суу жана токой». "Токойдогу тиричилик" деген эки текстти окуп чыгышат.
2. 5 - 6 топко бөлүнүшөт да, суу жээгиндеги токой жөнүндө китептен окуп билгендери боюнча сүрөт тартышат, аңгеме түзүшөт.
3. Тарткан сүрөтүн доскага илип, бири биринин сүрөттөрүн карап баа беришет, кошумчалашат.
4. Сүрөттөрүн презентациялашат.
5. Жалпы талкуу.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар текстти түшүнүп окуганга үйрөнүшөт. Элестетүүсү, ой жүгүртүүсү өнүгөт. Турмуштук билимин пайдаланууга үйрөнүшөт. Мекенибиздин жаратылышынын кооздугуна сыймыктанышат. Жаратылышта бардыгы бири-бирине байланыштуу экенине, жаратылышты коргоонун зарылдыгына ынанышат.

Берилүүчү суроолор: Суу жээгиндеги токойлорду көргөнсүңбү? Кайсы дарактар суу жээгинде өсөт? Эмне үчүн ушул дарактар суу жээгинде өсөт? Кайсы жаныбарлар суу жээгиндеги токойдо жашайт? Алардын жашоосу жөнүндө эмне билесин?

Улантуу: Суу жээгиндеги токойдо жашаган кайсы бир канаттуунун же жаныбардын тиричилигин мүнөздөп берүү менен улантылат.

16 – сабак. Мөмөлүү токой. Арстанбап.

Сабактын максаты: Мөмөлүү токой жөнүндө түшүнүк берүү менен Мекенди сүйүүгө тарбиялоо.

Сабактын жабдылышы: «Мекен таануу» китеби, ак барактар.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар 5 - 6 дан топторго бөлүнүшөт. Китептеги "Мөмөлүү токойлор" деген текстти бөлүктөр боюнча өз алдынча окуп түшүнүшөт, түшүнгөнүн бир графага, түшүнбөгөнүн 2-чи графага жазышат.
2. Окуганын топто талкуулашат.
3. 1-топтогу 6 окуучу, ар бир топко барып өз текстин айтып берет.
4. Жалпы талкуу жүрөт.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар түшүнүп окуганга, аны кайра кыскартып айтып берүүгө үйрөнүшөт. Табигый байлыктарыбызга сыймыктанып, патриоттук сезим калыптанат. Ой жүгүртүүсү элестетүүсү өсөт.

Берилүүчү суроолор: Мөмөлүү токойду көрдүңөр беле? Ал жөнөкөй токойдон эмнеси менен айырмаланат? Кыргызстанда кайсы жерлерде мөмөлүү токойлор бар? Мөмөлүү токойдо кайсы канаттуулар жана айбанаттар жашайт? Мөмөлүү токойду кантип коргойбуз?

Улантуу: Кыргызстандын картасынан мөмөлүү токойлорду белгилөө менен улантылат.

17 – сабак. Суу жана жашоо.

Сабактын максаты: Суунун жашоо-тиричиликтеги маанисин түшүндүрүү, ой бөлүшүүгө, бири бирини үчкө билүүгө үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: Окуу китеп, ак барактар, фломастерлер (жеттиштүү санда).

Сабактын жүрүшү:

1. Суунун маанисин аныктоо үчүн ар бир окуучу өз алдынча класстер түзөт. Суунун зарылдыгын кагазга жазышат.
2. Жуптарда иштеп, бири бирине жасаган иштерин көрсөтүп ой болушөт.
3. Төрттөн биригип, бир топту түзүп, пикир алмашышат.
4. Ар бир топтон бирден сүйлөм айтышат. Мугалим аны доскага жазат.
5. Окуучулар лоскалагы сөздөрдү дептерине көчүрүп жазышат.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар турмуштук билимин пайдаланышат. Ойлонушат, изденишет, бири биринин пикирин угууга жана эске алууга үйрөнүшөт. Жалпы билимге ээ болушат. Командада иштөөгө үйрөнүшөт.

Берилүүчү суроолор: Классташтарыңдан кандай жаңы маалыматтарды алдың? Бул темада сага эмне кызыктуу болду? Суунун жашоо - тиричиликтеги маанисин билүүнүн канчалык зарылдыгы бар? Дагы эмнени билгиң келет?

Улантуу: Китептеги текстти окуп, өздөрү түзгөн кластерге кошумча киргизишет.

18 – сабак. Суунун жаратылышта айланышы

(Эмне үчүн жаан жаайт?)

Сабактын максаты: Жаратылыштагы кубулуштарга карата алгачкы илимий түшүнүктү калыптандыруу, коммуникативдик (карым-катнаштык түзүү) жөндөмдүүлүктү жогорулатуу, биргелешип иштөөгө үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: Штатив, спирт шамы, стакандагы суу, муз салынган табакча, ак кагаздар "«Мекен таануу»" окуу китеби.

Сабактын жүрүшү:

1. Мугалим суунун бууга айланышы, буунун кайрадан сууга айланышы боюнча тажрыйбаны жасап көрсөтөт. Окуучулар кезектешип мугалимдин столуна келип, суу кайнаганда бууга айланганын, буу муздакка урунганда кайрадан суу тамчыларына айланганын көрүшү керек.
2. Ар бир окуучу ак кагазга суунун жаратылышта айланышын сүрөттөп чагылдырышат. Окуу китепти пайдаланса да болот.
3. Топтордо аңгемелешип, бир жыйынтыкка келип, сүрөт аркылуу аңгеме түзүшөт.

4. "Жаан кайдан келет?" деген тема коюп ар бир топ презентация өткөрөт.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучуларда алгачкы илимий түшүнүктөр калыптанып, жаратылыштагы кубулуштардын өз ара байланыштуулугуна ынанышат, Турмуштук билимин пайдаланууга шарт түзүлөт. Ой бөлүшүүгө, башкалардын пикири менен эсептешүүгө үйрөнүшөт.

Берилүүчү суроолор: Буу кайдан пайда болот? Мөңгүлөр кантип пайда болгон? Булут кантип пайда болгон? Жаан кайдан келет? Ой бөлүшүүдө сага кайсы маалымат кызыктуу болду?

19 – сабак. Булак.

Сабактын максаты: Булак тууралуу билим берүү, мекенин сүйүү сезимин калыптандыруу, ой бөлүшүүгө үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: Ак барактар, ватман, фломастер, скотч (жетиштүү санда).

Сабактын жүрүшү:

1. Мугалим окуучуларга төмөндөгү суроолорду коет: Булак деген эмне? Булакты көрдүңөр беле? Элестетип көргүлө. Булак кандай болот?
2. Суроого жооп бериш үчүн окуучулар өз алдынча иштеп, ак баракка кластер түзүшөт.
3. Текстти окушат. Баракка тарткан кластерди толукташат, сүрөт тартышат.
4. 5 - 6 дан топторду түзүшүп, бири-бирине булак жөнүндө айтып беришет.
5. "Быйык булак" деген аңгеме түзүп, ватманга сүрөт тартышат.
6. Топтордун презентациясы. Жалпы талкуу.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулардын элестүү ой жүгүртүүсү өнүгөт. Экологиялык таалим-тарбия калыптанат. Мекенине сыймыктануу сезими өркүндөйт. Ата-бабаларыбыздын булакка сыйынган салтын өздөштүрүшөт.

Берилүүчү суроолор: Булактын суусу кандай болот? Булактарды атап бере аласыңбы? Эмне үчүн ушундай ат коюлган? Силер жашаган жерде эмне деген булак бар?

Улантуу: "Биз жашаган жердеги булактар" деген темада аңгеме түзүп, экскурсияга чыгууга болот.

20 – сабак. Дарыялар ,

Сабактын максаты: Дарыя жөнүндө түшүнүк берүү, экологиялык билимди калыптандыруу, коммуникативдик жөндөмдүүлүктү калыптандыруу.

Сабактын жабдылышы: «Мекен таануу» окуу китеби, ак барактар, ватман, фломастер, скотч (окуучуларга жетиштүү санда).

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар өз алдынча иштейт. Төмөндөгү таблицадагы 1, 2-графаны толтурушат.

Кайсы дарыяларды билем	Билгим келет	Билдим

2. Окуу китептеги "Дарыялар" деген текстти окуп чыгышат.
3. Билдим деген графага китептен окуган жаңы маалыматтарды жазышат.

4. Окуучулар 5 - 6 дан топторго бөлүнүп, топтордо таблицанын толтурулушун талкуулашат. Билгим келет деген графадагы жоопсуз калган суроолорго жооп табуу үчүн жалпы талкуу жүргүзүшөт.

Күтүлүүчү натыйжа: өз алдынча жана топто иштөөгө, ой бөлүшүүгө үйрөнүшөт. Турмуштук билимин пайдаланышат. Оюн так айтып берүүгө көнүгүшөт. Тексттен негизги маалыматтарды бөлүп алууга машыгышат.

Берилүүчү суроолор: Дарыялар кайдан агып келет? Каякка агып барат? Кайсы дарыяларды билесиңер? Дарыялар жаратылышта кандай мааниге ээ? Биз жашаган жерде эмне деген дарыя бар? Ал тууралуу эмне билесиң?

Улантуу: Биз жашаган жердеги дарыялар деген темада улантуу керек.

Варианты: Жашаган жерде дарыя жана өзөн суу болсо экскурсияга чыкса болот.

21 – сабак. Суунун күчү.

Сабактын максаты: Суудан энергия алуу жөнүндө алгачкы илимий түшүнүктү калыптандыруу, башкаларды уга билүүгө, оюн тартынбай айтууга, чогуу иштегенге үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: «Мекен таануу» окуу китеби. "Электр тогу" ГЭС, "электр прибору", "суунун күчү" деген сөздөр жазылган карточкалар.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар өз алдынча иштейт. "Электр тогу", ГЭС, "электр прибору", "суунун күчү" деген сөздөрдүн жардамында сүйлөм түзүшөт. Китептеги текстти пайдаланышат.
2. Окуучулар 5 - 6 дан биригип, топторду түзүшөт. Ар бири түзгөн сүйлөмдөрдүн негизинде чогулуп бир текст түзүшөт.
3. Ар бир топтон бирден окуучу башка топторго барып, өз тобунун тексттин аларга айтып берет.
4. Жалпы талкуу жүрөт.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар ойлонушат, изденишет, китептен маалымат табууга үйрөнүшөт. Билгенин айтып берүүгө, далилдегенге машыгышат. Талашып-тартышып, дискуссия жүргүзүшөт. Электр тогунун пайда болушу жөнүндө алгачкы түшүнүк пайда болот.

Берилүүчү суроолор: Электр тогу кантип пайда болот? ГЭС деген эмне? Нарын дарыясында кайсы ГЭСтер бар? Электр тогу үйлөргө кандайча киргизилет? Токко урунуп албаш үчүн кандай этияттык чараларды колдонуу керек? Электр тогу кайсы жерлерде колдонулат?

Улантуу: Мугалимдин жалпылап, жыйынтыктоочу маалыматы менен улантылат жана такталат.

22 – сабак. Ысык-Көл.

Сабактын максаты: Ысык-Көл жөнүндө элес түшүнүктөрдү берүү, окуучуларды мекенине сыймыктанууга, аны коргоого тарбиялоо, ой бөлүшүүгө, топто иштегенге үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: «Мекен таануу» окуу китеби, ак барактар, фломастерлер, тустуу карандаштар.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучуларга ак барактар, фломастерлер таратылат. Окуучулар бир азга көзүн жумуп Ысык-Көлдү элестетишет да, сүрөт тартышат.
2. Топторго бөлүнүшөт. Сүрөттөрүн бири-бирине көрсөтүшөт. Ысык-Көлгө байланыштуу эмне сезгенин, эмне көргөнүн айтып аңгемелешет. Чогулуп бир аңгеме түзүшөт.
3. Ар бир топ презентация жасайт. Талкуулашат.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулардын элестүүсү, ой жүгүртүүсү, фантазиясы өсөт. Өздөрүнүн сезимин билдирүүдө алардын сөз байлыгы өсөт.

Берилүүчү суроолор: Ой бөлүшүүдө, элестетүүдө кандай сезим пайда болду?

Улантуу: Окуу китептеги текстти окуп улантуу керек.

23 – сабак. Дары суулар.

Сабактын максаты: Дары суу, минералдык суулар боюнча окуучулардын түшүнүгүн калыптандыруу, топто иштөөгө, ой бөлүшүүгө үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: Минералдык суу куюлган идиштер ("Легенда", "Байтик", "Кара- Шоро", "Бар-Булак" ж.б.), стакандар, ак барак кагаздар, фломастерлер, түстүү карандаштар.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучуларга стакан таратылат. 1 - 2 окуучу стакандарга минералдык суудан кичинеден куюп чыгышат. Окуучулар минералдык сууну ичип көрүшөт.
2. "Минералдык суу кадимки суудан кандайча айырмаланат? деген суроо коюлат. Мугалим доскага окуучулардын жообун жазат. Минералдык суунун өзгөчөлүгү такталат.
 - 1). Минералдык суу кайдан алынат.
 - 2). Кыргызстанда кандай минералдык суулар бар? - деген суроолорго китептеги текстти окуп, жооп даярдоого тапшырма берилет.
3. Окуучулар дептерине Т схемасын чийип, сол жагына минералдык суунун аталышын, оң жагына ал кай жерден чыгарын жазышат.
4. Окуучулар жуптарда иштеп, жасаган иштерин бири бирине көрсөтүп, ой бөлүшөт.
5. Каалоосу боюнча айрым окуучулар аткарган ишин окуп берет. Жалпы талкуу өткөрүлөт.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар табигый байлыктар жөнүндө жаңы маалымат алуу менен экологиялык билим-тарбия калыптанат. Мекенге карата сыймыктануу сезими өнүгөт. Турмуштук билимин пайдаланат. Ой бөлүшүүгө, башкалардын пикирин уга билүүгө, оюн так айтууга, китептен негизги маалыматты табууга үйрөнүшөт.

Берилүүчү суроолор: Минералдык суу кандай болот? Кайдан алынат? Кыргызстандын кайсы жеринде минералдык суулар, курорттор бар? Силер жашаган жерде кандай минералдык суулар бар?

Улантуу: Окуучулар жашаган жердеги минералдык суулар, жылуу суулар жөнүндө кеңири аңгемелешүү менен улантылат.

24 – сабак. Талаадагы эмгек.

Сабактын максаты: Жер жана адам, талаадагы эмгек тууралуу окуучулардын түшүнүгүн тактоо, турмуштук билимин пайдаланып, ой бөлүшүүгө көнүктүрүү.

Сабактын жабдылышы: Ак барактар, фломастер, түстүү карандаш, ватман, «Мекен таануу» окуу китеби.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар "Жер жана адам, талаадагы эмгек" деген темада өз ойлорун баракка жазышат.
2. 5 - 6 дан биригип топторду түзүшөт. Топторго ватман, фломастерлер таратылат. Окуучулар топтордо иштеп, талаадагы адам эмгегин, жер эненин берекесин чагылдырып сүрөт тартышат. Аңгеме түзүшөт.
3. Ватманга тартылган сүрөттөрдү илип, бири-биринин сүрөтүнө баа беришет.
4. Презентация, жалпы талкуу.

Күтүлүүчү натыйжа:

Берилүүчү суроолор: Жер адамга эмне берет? Талаада эмне өстүрүлөт? Талаада кандай жумуштар аткарылат? Талаада кайсы машиналар пайдаланылат? Алар кандай аталат?

Улантуу: Окуучулар өзү жашаган жердеги талаадагы эмгек жөнүндө айтышат.

25 – сабак. Кен байлык.

Сабактын максаты: Кен байлык тууралуу алгачкы илимий түшүнүктү калыптантылуу, топторго иштөөгө, ой бөлүшүүгө үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: Кен байлыктын үлгүлөрү, «Мекен таануу» окуу китеби.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар өз алдынча иштеп, баракка "кен байлык" деген кластерди түзүшөт.
2. Жуптарда бири-бири менен барактарын алмашып, ага толуктоо киргизишет.
3. Китептеги текстти абзац боюнча кезектешип үн чыгарып окушат.
4. Түшүнбөгөн суроолорду доскага жазышат.
5. Мүгалым окуучулардын суроосуна жооп берет.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулардын анализдөө, классификациялоо жөндөмдүүлүгү өнүгөт.

Алгачкы илимий түшүнүктөр калыптанат. Кунт коюп окуганга, маалыматтардын негизгисин бөлүп алууга, ой бөлүшүүгө көнүгүшөт.

Берилүүчү суроолор: Кен байлыктарды таанып билүүнүн зарылдыгы барбы? Кен байлыктын кандай түрлөрү бар? Кен байлыктан эмне жасалат? Биздин жашоодо кен байлыктар кандай мааниге ээ?

Улантуу: "Биз жашаган жердеги кен байлыктар" деген темада аңгемелешип улантууга болот.

26 – сабак. Таш көмүр.

Сабактын максаты: Кен байлыктар тууралуу алгачкы илимий түшүнүктөрдү калыптандыруу, турмуштук билимин пайдаланып пикир алышууга, ой бөлүшүүгө үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: Таш көмүрдүн кесекчелери, «Мекен таануу» окуу китеби.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучуларга таш көмүрдүн кесекчелери таратылат. Окуучулар таш көмүргө мүнөздөмө беришет. Мүнөздөмөнү кагазга жазышат.
2. Китептеги текстти өз алдынча окушат.
3. Мүнөздөмөгө толуктоо киргизишет.
4. Түшүнбөгөн суроолор доскага жазылат.
5. 5 - 6 дан топторго бөлүнүшөт да, "Таш көмүрдүн мааниси" боюнча ой бөлүшүп, аңгеме түзүшөт.
6. Презентация. Жалпы талкуу.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар турмуштук билимине таянып жыйынтык жасоого үйрөнүшөт. Кыргызстандын кең байлыктары тууралуу билими тереңдейт. Мекендин табигый байлыгын сарамжалдуу пайдалануу түшүнүгү калыптанат. Кунт коюп кабыл алууга, башкалардын ой пикирин эсепке алууга үйрөнүшөт. Бирин бири окутушат.

Берилүүчү суроолор: Таш көмүрдү мүнөздөп айтып бере аласыңбы? Бул тууралуу башкалардын айтканына макулсуңбу? Өзүңдүн пикириңди башкалардыкы менен салыштырганда эмнени байкадың? Таш көмүрдү кандайча казып алышат? Кыргызстандын кайсы жеринде таш көмүр бар?

Улантуу: Таш көмүрдүн жашоо-тиричиликтеги мааниси тууралуу аңгемелешип улантууга болот.

27 – сабак. Металлдар.

Сабактын максаты: Кен байлык тууралуу илимий түшүнүктөрдү калыптандыруу, окуучулардын ой жүгүртүүсүн, биргелешип иштөөгө жөндөмдүүлүгүн өнүктүрүү.

Сабактын жабдылышы: Ар түрдүү металл буюмдар, «Мекен таануу» окуу китеби.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучуларга металл буюмдун үлгүлөрү таратылат. Алар металл буюмдарды мүнөздөп жазышат.
2. Окуу китептеги "металлдар" деген текстти өз алдынча окуп чыгышат,
3. Металлды мүнөздөгөн баракка кошумча киргизишет.
4. Топтордо иштешет. Өз алдынча түзгөн мүнөздөмөнү калыптандырып, бир аңгеме даярдашат.
5. Окуучуларга металлдын аты жазылган карточка таратылат. Окуучулар бири-бирин таап биригип, өз тобуна тиешелүү металлга мүнөздөмө берип, презентация жасашат.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулардын анализдөө, классификациялоо, салыштыруу жөндөмдүүлүгү өнүгөт. Байкагычтыкка үйрөнүшөт. Нерсени ар тараптуу мүнөздөп беришет. Турмуштук билимин пайдаланышат.

Берилүүчү суроолор: Металлдар кандай касиетке ээ? Кандай металлдарды билдиңер? Алардын окшоштугу кайсы, айырмасы кайсы? Металлсыз жашоо - тиричиликти элестетүүгө болобу?

Улантуу: Окуучуларда пайда болгон суроолор боюнча улантуу керек.

Варианты: Вендин диаграммасын түзүп, металлдардын касиеттерин салыштырууга болот.

28 – сабак. Эл тааны, жер тааны. Чүй областы.

Сабактын максаты: Чүй областы тууралуу билимди калыптандыруу, өз оюн айта билүүгө, башкалардын пикирин угууга, группада иштөөгө көнүктүрүү.

Сабактын жабдылышы: Кыргызстандын административдик картасы, «Мекен таануу» окуу китеби.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучуларга төмөндөгүчө тапшырма берилет. Картадан Чүй областын көрсөт. Өзүң жашаган жер менен Чүй областынын аралыгын аныкта.
2. Окуучулар өз алдынча иштешет.
3. Алар жуптарда аңгемелешет.
4. "Чүй областына саякат" деген темада аңгеме түзүү үчүн «Мекен таануу» окуу китебиндеги текстти окушат.
5. 5 - 6 дан биригип топторду түзүп, ватманга сүрөт тартып, Чүй областынын өзгөчөлүгүн чагылдырышат.
6. Топтордун презентациясы. Жалпы талкуу.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар карта менен иштөөгө көнүгүшөт, мейкиндиктик ой жүгүртүүсү өнүгөт. Ата мекенибиз жөнүндө жаңы маалыматтарга ээ болушат. Топтордо ой бөлүшүп, турмуштук билимин пайдаланышат.

Берилүүчү суроолор: Чүй областы жөнүндө эмне билдиң? Чүй областында кайсы шаарлар бар? Чүй областы эмнеси менен өзгөчөлөнөт? Кайсы улуттагы элдер жашайт?

Улантуу: Окуучуларда пайда болгон суроолор боюнча улантуу ылайык.

29 – сабак. Эл тааны, жер тааны. Ош областы.

Сабактын максаты: Ош областы тууралуу билимди калыптандыруу, башкалардын пикирин угууга, билгенин далилдүү айтып берүүгө, топто иштөөгө үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: Кыргыз Республикасынын административдик картасы, «Мекен таануу» окуу китеби.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучуларга төмөндөгү суроо-тапшырмалар жазылган карточкалар таратылат.
1-карточка. Картадан Ош аймагын тап.
2-карточка. Ош сен жашаган жерден канчалык алыс турганын аныкта.
Окуучулар Кыргызстандын административдик картасынан Ош областын табышат. Өзү жашаган жерден канчалык аралыкта жайгашканын аныкташат.
2. Жуптарда аңгемелешип, бир-бирине ишинин жыйынтыгын айтып берип, ой бөлүшөт.
3. "Ош областына саякат" деген темада аңгеме түзүү үчүн окуу китептеги Ош областына тиешелүү тексттерди өз алдынча окуп чыгышат.
4. 5 - 6 дан биригип топтордо иштеп, Ош областынын өзгөчөлүгүн ватманга чагылдырып, сүрөт тартышат, аңгеме түзүшөт.
5. Топтордун презентациясы, жалпы талкуу.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар карта менен иштөөгө үйрөнүшөт, мейкиндиктик ой жүгүртүүсү өнүгөт. Ата мекенибиз тууралуу жалпы маалыматтарга ээ болушат. Мекенге карата сыймыктануу сезими өнүгөт. Турмуштук билимдерин пайдаланышат.

Берилүүчү суроолор: Ош областы тууралуу эмне билдиң? Ош областында кайсы райондор жана шаарлар бар? Оштун кандай өзгөчөлүктөрүн билесиң? Ошто кайсы улуттагы элдер жашайт? Ош областын кандай элестетесиң?

Улантуу. Окуучулар кызыккан суроолор боюнча аңгемелешуу менен улантылат.

30 – сабак. Улуу Жибек жолу жөнүндө баян.

Сабактын максаты: Улуу жибек жолу тууралуу түшүнүк берүү. Мекенибиздин тарыхына кайрылуу, сыймыктануу сезимин калыптандыруу, ой бөлүшүүгө үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: «Мекен таануу» окуу китеби, ак барактар, фломастерлер (жеттиштуу санда). Кыргызстандын административдик картасы.

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар окуу китептеги "Улуу Жибек жолу жөнүндө баян" "Жибек кантип алынат?" деген тексттерди өз алдынча окуп чыгышат. Билбеген маалыматтардын тушуна карандаш менен белги коюшат.
2. Окуучулар жуп-жубу менен иштеп, тексттин мазмунун талкуулашат. Билбегендерин бири-биринен сурап тактап алышат.
3. Ар бир жуп түшүнбөгөн суроосун мугалимге айтышат. Мугалим суроолорду доскага жазат.
4. Окуучулар 5 - 6 дан топторго бөлүнүп, суроолорду бөлүп алышат. Топтордо иштеп, суроолорду талкуулап, ватманга сүрөт тартышат. Аңгеме даярдашат.
5. Топтордун презентациясы. Жалпы талкуу.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучулар текстти кунт коюп окуп, негизги маалыматты табууга аракеттенишет. Суроо коюуга көнүгүшөт. Негизги маселени жуптарда талдай билүүгө машыгышат. Оюн айтып берүүгө, башкалардын пикирин кунт коюп угууга, группада иштеп, бир пикирге келүүгө үйрөнүшөт.

Берилүүчү суроолор: Улуу Жибек жолу жөнүндө эмне билдиң? Аны кандай элестетесиң? Эмне үчүн ал ушундай аталат?

Улантуу: Жибек кантип пайда болот? "Эмне учун Улуу жибек жолу деп аталып калган?" - деген суроонун айланасында аңгемелешүү менен улантууга болот.

31 – сабак. Манас жана манасчылар.

Сабактын максаты: Манас эпосу. Манас тууралуу билим берүү менен окуучуларда мекенге сыймыктануу сезимин өнүктүрүү, топтордо чогуу иштөөгө, ой бөлүшүүгө үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: «Мекен таануу» окуу китеби, ватман, ак кагаздар, фломастерлер, скотч (окуучуларга жетиштуу санда).

Сабактын жүрүшү:

1. Окуучулар өз алдынча иштеп, баракка кластер түзүшөт. Кластерди "Манас" деген темага арнашат.
2. Окуу китептеги Манас жана манасчылар деген теманы окуп чыгышат да, кластерди толуктап, билгендерин жазышат.
3. 5 - 6 дан топторго бөлүнүп, бири биринин кластерин карап, ой бөлүшөт да, жалпы бир пикирге келип, ватманга "Манас баатыр баяны" деген сүрөттү чагылдырышат.
4. Топтордун презентациясы. Жалпы талкуу.

Күтүлүүчү натыйжа: Окуучуларда патриоттук сезим калыптанат. Кыргыз элинин тарыхына карата кызыгуу сезими ойгонот. Манас окуясын элестетип сүрөттөп чагылдырууда фантазиясы өсөт. Бири-биринин иштерин анализдоо менен ын- тымак, достук өнүгөт. Интеллектуалдык өнүгүүгө багыт берилет. Окуучулар кеңири ой бөлүшүүгө шарт түзүлөт.

Берилүүчү суроолор: Мурда Манас тууралуу билчү белең? Манасты окуганда кандай сезим пайда болду? Эмне учун Манас эпосу кыргыз элинин сыймыгы болуп, ушул күнгө чейин айтылып келе жатат? Кайсы манасчыларды билесиң?

Улантуу: Окуучулар Манастан үзүндү аткарышат. Эпостогу окуяны түшүнүп жана талкуулоо менен улантылат.

1-тиркеме Ачык сабактын үлгүсү

Сабактын темасы: « Кен байлыктын түрлөрү»

Сабактын максаты:

- а). Окуучуларга жаратылыштан алынган кен байлыктын түрлөрү жөнүндө түшүнүк берүү;
- б). Окуучулардын логикалык ой жүгүртүүсүн, ойлоосун, эске сактоосун, сөз байлыгын, байланыштуу сүйлөөсүн, оюн толук айтып берүүсүн өнүктүрүү;
- в). Кен байлыктарды үнөмдүү пайдаланууга жана жаратылышты коргоого тарбиялоо.

Сабактын жабдылышы: Сүрөттөр, кен байлыктын түрлөрү, кум, таш, топурак, плакаттар, жез, чыны, темир, куурчак, акиташ, цемент, туз, коргошун, шагыл, бензин, айнек, чоподон жасалган буюмдар ж.б.

Сабактын жүрүшү:

Мугалим:

- Суроо жооп иретинде кайталайлы. Жер байлыгы деп эмнени айтабыз?

Окуучу:

- Ата Мекендин Ак мөңгүлүү тоолору, суулары, төрт түлүк малы, түшүмдүү талаалары ушунун баардыгы жер байлыгы болуп эсептелет.

Мугалим:

- Тоо тектери деп эмнени айтабыз?

Окуучу:

- Ала-Тоо алдындагы, жер алдындагы байлыктар тоо тектери деп аталат.

Мугалим:

- Кен байлык деп эмнени айтабыз?

Окуучу:

- Элдер тоо тегин, жерден казып алып пайдаланылат. Мисал келтирсек таш көмүрдү отко жагат. Кум менен чоподон үй курушат. Кенден металл эритип алышат. Жерден казып алгандыгыбыз үчүн кен байлыктар деп атайбыз.

Мугалим:

- Турмушубузда кен байлыктардан жасалган буюмдарды колдонобуз. Эми булар кайсыл буюмдар?

Окуучу:

- Кайчы, бычак, ийне, кашык булар темирден жасалган буюмдар. Чыны, чайнек ушуга окшогон идиш аяктар жана лампочкалар ж.б.

Мугалим:

- Азаматсыңар балдар, жогоруда үй тапшырмасын жакшы түшүнүпсүңөр.

Силер айткан буюмдардын баары кен байлыктардан алынган. Күмүш, жез, алтын, алюминий, калай, сымап булар баалуу кен байлыктар.

- Кен байлыктар катышкан макал- лакаптардан айтып көрөлүчү.

1-окуучу:

- Тамакты ачуу кылган туз,
Алысты жакын кылган кыз.

2-окуучу:

- Байлык мурат эмес,
Жоктук уят эмес.

3-окуучу:

- Жалгыз терек токой болбойт.

4-окуучу:

- Таза болсоң суудай бол,
Кенен болсоң жердей бол.
Катуу болсоң таштай бол.

5-окуучу:

- Байлык жерден чыгат,
Баатыр элден чыгат.

6-окуучу:

-Таза болсоң суудай бол,
Баарын жууп кетирген.

7-окуучу:

- Туулган жердин топурагы
алтын.

8-окуучу:

- Туура сөз темирди тешет,
Өткүр сөз кылычты кесет.

9-окуучу:

- Байлыкты эмгектен изде,
Теңдикти күрөштөн изде.

Мугалим:

- Азаматсыңар, силер көп макалды билет экенсинер. Мен силерге табышмак айтайын, ойлонуп, тапкылачы.

ТАБЫШМАКТАР:

1. Уучтаса ундан майда,
Уютса таштан катуу.
(Цемент)
2. Жер алдынан табылат,
Отун болуп жагылат.
(Көмүр)
3. Аш ичсе-курсагынан көрүнөт,
Эңкейсе, оозунан төгүлөт.
(Айнек идиш)
4. Жетимиш бир куту,
От күйгүзөт бир буту.
(Ширенке)

Мугалим:

- Азаматсыңар табышмактардын жандырмагын туура таптынар. Эми биз

мурун бир гана макал-лакап, табышмактарды гана өтпөстөн, улуу ойчул, акылмандарыбыздын учкул сөздөрүнөн жана башка улуттардын санжыралуу сөздөрүнөн жана башка улуттардын санжыралуу сөздөрүнөн окуп билгенбиз. Эмесе ошолорго токтололучу.

10- окуучу:

-«Тамчыдан таш тешилет,
Чычкан чындаса
Теректи кемирип жыгат» - деген Франклин

11- окуучу:

-«Байлыкты үйүп койсоң чирип кеткен,
Чачып койсоң жер семирткич - кык сыяктуу»- Вьетнам санжырасынан.

12- окуучу:

-«Жер болгон жерде өмүр бар,
Суу болгон жерде байлык бар»- Тажик эл санжырасынан.

13 -окуучу:

-«Темирдин кудайы – көмүр» - Тажик элинен.

14- окуучу:

- « Суу дыйкандын каны,
Жер дыйкандын Жаны» - Украин элинен.

Мугалим:

- Азаматсынар, демек силер өткөн сабактарды, ар дайым кайталап, жаттап, эсиңерге сактап жүрөсүңөр. Анда эмесе, биздин акындарыбыз кен байлыктарга арнап ыр жазышкан, ошол акындардын ыр саптарына токтоло кетеличи. Ким айтат?

15- окуучу:

Мен Алыкул Осмоновдун «Кыргыз тоолору» - деген ырын жаттадым, себеби Кен байлыктарды, тоолордон казып алабыз да.

КЫРГЫЗ ТООЛОРУ

Тоого тоолор курамалап курашып,
Узун тартып, уламалар улашып.
Алда кайдан кебез тартып келаткан,
Кербенчинин төөлөрүндөй чубашып.
Кара зоолор ар кай жерде каркайып,
Катмарлашып, калың тартып заңкайып,
Алмаз сындуу көккө тийген издери,
Арстандын азуусундай арсайып.

Мөңгү кетпей, чокулары жалтырап,
Тоңгон муздар, шөкүлөдөй жаркырап.
Ар жагынан, бер жагынан куш эмес,
Араң гана борон өтөт калтырап.

16- окуучу:

Ичкен жанга дем берип,
 Жагып турган аккан суу.
 Жан бүткөндүн баарына
 Насип болгон аккан суу.

17 -окуучу:

Түк токтобой ырыскы,
 Берип турган аккан суу.
 Эгин эккен жерлерге,
 Келип турган аккан суу.

18 -окуучу:

Ай аккан суу, аккан суу,
 Шылдыр мончок таккан суу,
 Сыр дайрадан чоң туруп
 Сыр аякка баткан суу.

19 -окуучу:

Нары жагында Жумгалды,
 Айтып өтөөр жөнү бар,
 Кара-Кече жеринде
 Таш көмүрдүн кени бар.

20 -окуучу:

Сары- Жазда Кумтөрдө,
 Кымбат баалуу алтын бар.
 Кадамжай, Терек-Сайда,
 Сурьмага, сымалка бай.

21- окуучу:

Качыр, кучур катуу дабыш,
 Кара алтынды каңтпырып,
 Кара чоюн кажыбас кол,
 Жердин түбүн аңтарып.

Мугалим:

- Азаматсыңар, анда эмесе силер өтүлгөн теманы эң жакшы
 Өздөштүрүпсүңөр.

2-тиркеме**Ачык сабактын үлгүсү****Сабактын темасы: Жер тааны, эл тааны. Кыргызстандын аймактары.****Сабактын максаты:**

- 1). Кыргызстандын аймактары (областтары) боюнча алган билимдердин өркүндөтүү жана бышыктоо;
- 2). Кыргызстандын аймактарында жашоо тиричилиги, мал чарбачылыгы, дыйкан чарбачылыгы жана калкы жөнүндө окутуу аркылуу окуучунун ой – жүгүртүүсүн, сөз байлыгын өркүндөтүү;
- 3). Өз мекенин сүйүү, мекени менен сыймыктануу сезимин жаратуу. Патриоттуулукка, эмгектенүүгө үйрөтүү.

Сабактын жабдылышы: Кыргызстандын картасы, кесме карта, боз үй, тест, ребус.

Сабактын структурасы:**I. Киришүү бөлүгү:**

- А). Классты уюштуруу;
- Б). Өтүлгөн материалды кайталоо.

II. Негизги бөлүгү:

- А). Уюштуруу

Сабактын максаты айтылат.

Балдар биз бүгүнкү сабакта Кыргызстандын 7 аймагы боюнча алган билимдерибизди жалпылап бышыктайбыз.

-Балдар түндүктөн эмне деген сөздү көрүп турасыңар?

- Кыргызстан.

- Кыргызстанда канча аймак бар?

- Жети.

Анда эмесе силер аларды бирден атагыла да, ага карата кластер түзөлү.

Эмненин нуру чачырап турат?

1 – тапшырма (кесме карта)

Демек, аймактар картада кандай жайгашканын кесилген карталар аркылуу өз ордуна коюп чыгалы.

I топко

Чуй областы жана Ысык - Көл областын картадагы ордуна коёсуңар.

II топ

3 областты ордуна коёсуңар: Нарын, Талас, Жалал – Абад.

III топ

Ош, Баткен:

- Эмне пайда болду?

- Карта

2 – тапшырма

Ар бир аймак боюнча окуп билгендерибизди, түшүнгөндөрдү, өтүлгөн сабактардагы кыскача айтып берү.

I топ

Чуй жана Баткен аймактары боюнча даярданабыз.

II топ

Ысык - Көл, Ош, Жалал – Абат обласстары боюнча ангеме курасыңар.

III топ

Нарын жана Талас өрөөндөрү боюнча сүйлөп бергиле. Ч.Айтматов жөнүндө сурайм. (Кандай чыгармаларын билесиңер) ?

Тапшырмалар түшүнүктүү болдубу?

Кошумча суроолор:

- Чуй областында канча район бар? (8)

- Нарында канча район бар? (5)

- Оштун кайсы району чөлдү деп эсептелет?

- Пилла деген эмне? Пилла куртка оронгон жибек.

Азаматсыңар.

3 тапшырма.

Тест.

Тест ар бир окуучунун жөндөмүнө, кабыл алуусуна жараша берилген. Ар бир окуучунун аты жазылган.

4 – тапшырма.

1. Кыргызстандагы тоолуу, өрүктарлуу аймак?
2. Кыргыз элин коргоп, ынтымакка, биримдике алып келген баатыр чыккан жер?
3. Кышкы узакка созулган, суугу 50 градуска жеткен область?
4. Кыргызстанды дүйнөгө таанымал кылган, кыргыз элинин бермети аталаган аймак?
5. Кыргызстандын борбор шаары?
6. 3000 жыл мурда пайда болгон байыркы шаар?
7. Кен байлыкка бай, көптөгөн ГЭСтери бар аймак.
8. Адамдын жашоосунда абдан ыңгайлуу, көп улуттун эли жердеп калган аймак?

5- жыйынтыктоо

1. Балыкчы шаары кандайча пайда болгон?
2. Ысык - Көлдө кандай курорттор бар?
4. Областардын айырмасы кандай? Мисал: Нарын аймагы менен Ош аймагы?
5. Жалал – Абат аймагында кандай ГЭСтер бар?
6. Нарын областынын Ат-башы районунда кайсы тарыхый эстелик бар?
7. Сымап менен сурьма кайсы жерден чыгат?